

FORME ȘI METODELE ALE EDUCAȚIEI ECOLOGICE LA NIVELUL EDUCAȚIEI TIMPURI

*Georgiana STOICA (BOLTAȘU),
doctorand, Universitatea Pedagogică de Stat
"I. Creangă" din Chișinău, RM;
profesor, grădinița Gornet-Cricov, Prahova, Romania*

Summary. *Ecological education is not only a necessity for people, regardless of age, but a moral- civic obligation. Recognizing this, it is gaining ground worldwide.*

Ecological education begins in infancy, in families continued in kindergartens, schools, under the guidance of educators, then all life under the attention of civil society. In early kindergarten education, pedagogical sciences recommend both traditional methods (observation, explanation, conversation, demonstration, exercise). As well as methods and forms specific to preschool age: observation, play, storytelling, memorization, drawing, music, practical applications, walks, hiking, trips. They perform if the organized activities pursue the achievable objectives, themes and accessible contents, the ingenuity and creativity of the educator being determined.

Keywords: *method, form, traditional method, scientific methods, ecological education, early education.*

Pedagogia tradițională, bogată în ani, bogată în conținut experimentată și continuu perfecționată și astăzi perfecționabilă, recomandă educatorilor „magister-ilor”, indiferent la ce nivel își desfășoară activitatea, “bătrânele”, dar mereu contemporane, metode de educare și instruire: observarea, explicația, demonstrația, conversația, exercițiul, ele completându-se reciproc, simultan.

Practicarea acestora în actul de evaluare-învățare, de-a lungul timpului, cu preponderență în zilele noastre, postmoderne, s-au îmbunătățit și actualizat, dându-le noi valori, descoperind noi forme de utilizare în educare și instruire folosind mijloace tehnice ultramoderne, acum la îndemâna a tot mai mulți copii, tineri, maturi.

Cea mai recomandată, utilizată și eficientă metodă de învățate și educare a individului, indiferent de vârstă este observarea directă a tot ce ne înconjoară (lucruri, plante, animale, comportamente umane, atitudini etc), a mediului în care trăim.

Ea constituie primul instrument de cunoaștere a nou născutului, stabilind primele relații cu viitorul mediu de viață, mai întâi sociale (mamă, tată, frați, bunici) și apoi naturale, odată cu creșterea, ele determinând stări afective, atitudini ce se manifestă prin zâmbet, gângurit, mișcarea brațelor și picioarelor sau prin plâns.

Acest proces de primire a informațiilor și cunoaștere este continuu, pe toată perioada vieții.

De aceea a fost studiat, dezvoltat și transformat în metodă de învățare și educare de către pedagogi, de-a lungul timpului, perfecționându-se, crescându-i-se eficiența, astfel că astăzi e considerată principala metodă de învățare și educare, foarte performantă.

De pe această poziție didactică, observarea directă este metoda de vază în educația timpurie în sensul realizării obiectivelor curriculare conorme vârstei preșcolarilor.

Primele forme organizate, de cunoașterea mediului înconjurător sunt activitățile desfășurate în grădinițe. În cadrul lor, sub îndrumarea educatoarei, copiii se dezvoltă atât pe plan cognitiv (cunoașterea unor plante, animale, autocunoașterea) cât, mai ales formativ: îngrijirea plantelor ornamentale și nu numai, a animalelor din gospodărie sau de companie, practicarea regulilor de igienă personală etc.

Nu bogăția cunoștințelor teoretice (botanice, zoologice, anatomice) constituie scopul învățământului preșcolar, accentul punându-se pe cunoașterea lumii terestre vii în integritatea ei și pe educarea de a o proteja și ocroti, adică realizarea educației ecologice.

În învățământul preșcolar, educația timpurie utilizează această metodă în diferite forme:

1. Exemplul personal (educatoare, persoane mai mari) supus observării directe și permanente a copiilor solicită și stimulează capacitatea și interesul acestora de a imita, imitația având un mare efect și valoare în formarea deprinderilor și atitudinilor acestora.
2. Experiența științifică (încolțirea plantelor) copiii vor observa și însuși etapele: pregătirea pământului, însămânțarea, asigurarea condițiilor de încolțire (apă, căldură).
3. Experimentul (descoperirea condițiilor de dezvoltare a plantelor, după încolțire).

Pe baza observării directe, preșcolarii vor trage concluzia că pentru a se dezvolta, plantele au nevoie de anumite condiții.

Experimentul se poate efectua în sala de grupă, prin compararea periodică , a plantelor dintr-un ghiveci ce asigură condițiilor de dezvoltare (apă, căldură, lumină) și plantele ce trăiesc în condiții neprielnice.

Din cele prezentate se subînțelege că simpla observare liberă nu ar fi performantă dacă nu ar fi însoțită de explicații verbale care să-i dirijeze pe copii și de demonstrarea acțiunii de către educatoare urmate, firesc de exerciții aplicative din partea preșcolarilor, toate desfășurându-se pe baza unui dialog continuu educatoare-preșcolari, adică pe conversație. Iată de ce metodele tradiționale formează un tot ce are efect instructiv și educativ numai împreună.

În afară de observare în educație în general, deci și în educația ecologică, la nivelul educației timpurii sunt utilizate și alte forme metodice:

1. Jocul didactic, foarte eficient știindu-se că până la vârsta de 6 ani, principala preocupare, modul de viață al copiilor este jocul. În mod curent în grădiniță, jocul se realizează în diverse forme: joacă (cu reguli ad-hoc emise de copii nedirijată), jocul de rol (didactic, dirijat dar creativ) puzzle etc.
2. Lectura după imagini, cu rol instructiv dar mai ales educativ (formare de comportamente ecologice) performantă când preșcolarii au o bogată experiență individuală (5-6 ani). Ea poate fi realizată pe baza unei singure imagini sugestive și cuprinzătoare („Livada”, “Grădina de legume”) sau a benzilor în imagini (“la grădina zoologică”).

Această formă de lectură permite dezvoltarea dialogului , informării reciproce, concluzionări, fiind o activitate complexă în care și jocul își are rolul lui.

3. Povestirea , copiilor mici le plac poveștile. Datorită lor, prin imaginația în dezvoltare, aceștia își însușesc multe precepte morale legate de mediul înconjurător. Mulți autori au descris natura, în descrierile lor, cadrul în care se desfășoară acțiunile povestirilor: M. Sadoveanu- „Dumbrava minunată ” Aldea Sârbu “Pădurea plânge”, “Pădurea râde” etc.

Ascultându-le (citite sau exprimate), imaginația micilor auditori e stârnită, formându-le imagini și comportamente, atitudini ecologice.

În literatura pentru copii există multe poezii care prezintă frumusețile naturii: M Eminescu-“Somnoroase păsărele”, Grigore Vieru –“Mama”. Fiind scurte, prin memorarea lor, copiilor le rămân în minte imagini reprezentative ale unei părți a mediului înconjurător, contribuind la dezvoltarea dragostei de locurile natale sau mai îndepărtate astfel că memorizările constituie o altă formă de educație ecologică.

Valorificând inteligențele multiple pe care le are fiecare preșcolar, atât povestirile cât și poveștile memorate produc imagini mentale, peisaje din natură, pe care aceștia le pot reproduce și reda prin desen, pictură, modelaj (“Livada înflorită”, “Pădurea”, “Toamna” “Grădina de legume”, sau intonarea unor cântece învățate la grădiniță (“În poiana verde”, “La pădure”, “Pomișorul”) astfel că și desenul, pictura, modelajul, muzica devin forme și metode de educație ecologică la vârsta preșcolară.

Sub influența lor se menține interesul pentru frumusețile naturii, se exersează deprinderile apoi aptitudinea de a privi și observa cu atenție natura, sursă de bucurii estetice.

Foarte eficiente, poate cele mai eficiente forme și metode de educație ecologică la vârsta copilăriei mici, sunt plimbările, drumețiile, excursiile, vizitele.

Pe lângă beneficiile fizice, psihice, sanitare, plimbările, drumețiile și excursiile permit și contact direct cu natura, posibilitatea de a observa plantele și animalele în habitatul lor natural, a ecosistemului sporind eficiența demersului specific al educației ecologice.

Ele constituie nu numai satisfacerea unei plăceri (statul în natură), ci sunt adevărate experiențe comportamentale în relația cu mediul. Copiii învață direct, reguli de respectat pentru protecția mediului: “Nu călcați iarba!”, “Nu rupeți florile!”, “Nu aprindeți focul în pădure!”, “Nu rupeți crengile copacilor!” etc. Totodată au posibilitatea de a observa prejudiciile aduse sănătății mediului produse de neglijența și inconștiența unor oameni, poluându-l.

Comentând cu preșcolarii aceste situații, educatoarea are posibilitatea de a stabili cu ei, reguli de comportament uman pentru protejarea naturii de a face educație ecologică /pentru mediu.

Și dacă se efectuează și aplicații practice (respectând normele sanitare, echipament, privind ecologizarea locului de popas cu ocazia desfășurării în natură, copiii nu au decât de câștigat admirația celor din jur.

În concluzie, pentru realizarea educației pentru mediu la nivelul educației timpurii cadrele didactice dispun de utilizarea a diverse metode specifice vârstei, derivate ale metodelor tradiționale, clasice, emise, verificate și perfecționate de-a lungul timpului.

Performanțele vor fi obținute numai prin complementarea lor în funcție de obiectivele propuse, tematică și conținut clar și cu ajutorul creativității și experienței didactice a educatoarelor.

BIBLIOGRAFIE

1. COLCERIU, L. Metodica predării activității instructiv-educative în grădinițe. București; Ed. EDP 2010;.
2. CIUBOTARU, M.; GEAMANA, NICOLETA, AD.; JALBA, C. Educația ecologică în grădiniță. București: C.D. PRESS, 2007.
3. Ghid de implementarea a curriculumului pentru educație timpurie a standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani din perspective cadrului de referință pentru educație timpurie” Chișinău, 2019. 149 p. Disponibil pe Internet: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_ro.pdf.
4. Curriculum pentru educația timpurie. București, 2019.